

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Kantola, Minna			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Itsestään selvä työ? Palkkatyön merkityksen rakentuminen julkisuudessa sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2002-09-25	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 128 + 3 liites.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Opinnäytetyössä tarkastellaan työn kulttuurisen merkityksen rakentumista julkisessa keskustelussa sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta. Kiinnostuksen kohteena on arkinen ajattelu historiallisessa ja sosiaalisessa kontekstissaan; miten tieteellinen tieto ja kulttuurinen perimä vaikuttavat toimittajien tulkintoihin työyhteiskunnasta ennen ja jälkeen 1990-luvun laman. Tavoitteena on hahmottaa käsitteistä ja kielikuvista rakentuvia tulkintakehikkoja, joiden pohjalta esitetään tulkinta aineistossa heijastuvasta työn sosiaalisesta representaatiosta.</p> <p>Aineistona on yhteensä 30 Helsingin Sanomien artikkeleita vuosilta 1986 ja 1996. Materiaali on kerätty ja analysoitu noudattamalla etnografisen sisällönanalyysin periaatteita. Tuloksena esitetään ensinnäkin 8 erilaista käsitekehikkoa, joiden puitteissa työstä ennen ja jälkeen laman kirjoitettiin. Kehikot asetetaan niissä heijastuvien tieteellisten lähteiden ja ihmiskäsitysten pohjalta kahdelle eri ulottuvuudelle.</p> <p>Taloudellirationaalisen ulottuvuuden kannanotot nimetään vääjäämättömyys- ja moraalipuheeksi, joilla toimittajat korostavat rationaalisten toimijoiden sopeutumista vääjäämättömään muutokseen sekä velvollisuutta työhön. Psykologisemotionaalisen ulottuvuuden kannanotot nimetään huolipuheeksi, jolla toimittajat korostavat yksilön tuntemuksia muutoksen puristuksessa sekä oikeutta työhön. Keskustelu kahdella ulottuvuudella tulkitaan työn poleemiseksi representaatioksi.</p> <p>Toiseksi tarkastellaan toimittajien käyttämää kuvakieltä, jolla he alleviivaavat kannanottojaan. Tuloksena nostetaan esiin liikkeen ja pysähdyksen käsitepari, johon liittyviä ilmaisuja kytketään artikkeleissa eri ulottuvuuksien väittelevään ainekseen varioimalla mm. liikkeen suuntaa tai nopeutta. Havaintojen pohjalta esitetään tulkinta työn hegemonisesta representaatiosta. Liikkeen ja pysähdyksen käsiteparin – representaation kuvallisen ytimen – ympärille rakentuvat kielikuvat konkretisoivat työyhteiskuntaan liittyvää abstraktia uhkaa: kun palkkatyö mielletään liikkeeksi, sen ulkopuolelle jäämisen tai joutumisen katsotaan johtavan pahimmillaan totaaliseen pysähdykseen. Palkkatyöllä taataan itsenäinen toimeentulo ja sitä kautta arvostettu yhteiskunnallinen asema, mikä on liikkeen ja pysähdyksen kielikuvassa naturalisoitunut itsestään selvyudeksi. Samalla konkretisoidaan työttömyys pysähdykseksi, joka johtaa taloudelliseen riippuvuuteen ja huonoon yhteiskunnalliseen asemaan.</p> <p>Julkisuuden on katsottu lamanjälkeisissä olosuhteissa vaalineen palkkatyön ideologiaa – ideologiaa työstä itsekunnioituksen ja osallisuuden lähteenä - ja tarjonneen sitä niillekin, jotka ovat jääneet pysyvästi työelämän ulkopuolelle. Näkemys heijastaa tutkielman aineiston työn sosiaalisen representaation hegemonista ydintä: palkkatyön lähes itsestäänselvyudeksi naturalisoitunutta merkitystä väylänä arvostettuun yhteiskunnalliseen asemaan ei tässä aineistossa juurikaan kyseenalaisteta. Palkkatyön ideologian voimakkuus ja sitkeys havainnollistuu siinä, miten aineiston representaation ulottuvuuksien väittelevä aines kiertyy palkkatyön itsestäänselvyuden – työn sosiaalisen representaation sitkeän kuvallisen ytimen ympärille.</p> <p>Keskeiset lähteet: Alasuutari, P. (1996), Altheide, D.L. (1996), Honkanummi, E. (2002), Moscovici, S. (esim. 1988; 2000), Sounela, R. (2001).</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords palkkatyö sosiaaliset representaatiot julkisuus 1990-luvun lama			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			